

Svenska
kyrkan

DOKUMENT			DIARIENUMMER
SKU 2024:02 Kyrkan och skogen			S 2024-0499
			PLT 2024-0242
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTTYP	VERSION
Anneli Hällgren	20 februari 2025	Remissvar	1.0

SKU 2024:02 KYRKAN OCH SKOGEN

REMISSVAR FRÅN STIFTSSTYRELSEN OCH
EGENDOMSNÄMNDEN I HÄRNÖSANDS STIFT

Innehållsförteckning

12.1 Inledning.....	3
12.1.1 Ansvar, handling och hopp (s.314)	3
12.2. 1 Förtydligad styrning av förvaltningen (s.318).....	3
12.2.2 Hänsyn tas till samtliga hållbarhetsdimensioner	4
12.2.3 Skyddet av biologisk mångfald stärks (s.320).....	5
12.2.4 Skyddet av kulturmiljövården stärks (s.320)	5
12.2.5 Försiktighet ska iakttas (s.320)	6
12.2.7 Tillsynen av förvaltningen utvecklas (s.321).....	8
12.2.8 Urfolksrättslig princip införs (s.325)	10
12.2.9 Solidariskt kyrkligt ansvar för ett hållbart skogsbruk införs (s.325)	11
12.3 Mål och inriktning för skogsförvaltningen (s.328)	13
12.3.1 Områden för biologisk mångfald och klimat (kolinlagring) (s.329)	14
12.3.2 Områden för anpassat trakthyggesbruk (s.331).....	15
12.3.3 Områden för naturnära skogsbruk (s.332)	16
12.3.4 Preciseringar rörande områden för naturnära skogsbruk (s.334)	18
12.4 Rennäringen och markförvaltningen (s. 336).....	20
12.5 Svenska kyrkans inriktning för ett hållbart jordbruk (s.337)	21
12.6 Insatser för att stärka genomförandet (s.338)	22
12.8 Ändring av konsolideringsreglerna (s.340).....	23
Har du/ni några ytterligare kommentarer på utredningen?	24

Välkommen att delta i remissarbetet kring Svenska kyrkans skogsutredning

Läs detta innan du/ni besvarar remissformuläret!

Remissformuläret är riktat till de remissinstanser som kyrkostyrelsen angivit för skogsutredningen, nämligen församlingar, pastorat, stift och nämnderna på den nationella nivån.

För att flera personer ska kunna mata in svar i samma formulär behöver det påbörjade formuläret sättas på paus. Då erhålls en unik länk till just det formuläret som kan delas med berörda parter. Formuläret sätts på paus genom att du klickar på de två lodräta strecken som sitter mellan knapparna för "tillbaka" och "nästa" längst ner på sidan. Denna pausfunktion kan också användas om ni vill uppta remissarbetet vid ett senare tillfälle.

De fält där du/ni ombeds att skriva egen text rymmer 25 000 tecken. I dessa fält är det även möjligt att klippa in text från andra dokument.

Remissformuläret kan också skrivas ut (se symbol i övre vänstra hörnet) för att underlätta besvarandet.

I formuläret tillfrågas du/ni inledningsvis om din/er övergripande uppfattning om utredarens förslag. Därefter tillfrågas du/ni om utredarens samtliga förslag, vilka återges ordagrant som de presenteras i betänkandets kapitel 12 "Överväganden och förslag" (rutorna).

När det gäller de förslag som förutsätter ändringar i kyrkoordningen framgår dessutom nuvarande och av utredaren föreslagna lydelser i kyrkoordningen.

Vilken remissinstans avger svaren i följande remissformulär (t.ex. xx stift eller xx pastorat)

Stiftsstyrelsen och egendomsnämnden i Härnösands stift

Vilken/vilka funktioner är delaktiga i arbetet med att svara på remissen? (Du kan ange flera alternativ)

Biskop

Egendomschef

Egendomsutskott/-nämnd

Kyrkoherde

Stiftsdirektor/kanslichef el. motsvarande

Stiftsstyrelse/kyrkoråd

Annan, nämligen stiftskansliets ledningsgrupp, stiftsadjunkter, klimatteolog

Vad är din/ er övergripande uppfattning om skogsutredningens förslag?

Mycket positiv

Ganska positiv

Varken negativ eller positiv

Ganska negativ

Mycket negativ

12.1 Inledning

12.1.1 Ansvar, handling och hopp (s.314)

Utredningens förslag: Det är utredningens tydliga slutsats att den framtida förvaltningen av Svenska kyrkans skogsbruk bör ske genom förverkligande av flera mål i ett helhetsperspektiv. Svenska kyrkans skogsbruk ska bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder där fler värden kan levereras samtidigt, såsom andliga och existentiella värden, ekonomisk avkastning, biologisk mångfald, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt och social välfärd. Utredningens ambition är att föreliggande förslag ska bidra till en samlad och enig kyrka som genom ansvarstagande och handling bidrar till hopp.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Härnösands stift motsätter sig en ökad styrning och att ansvar överförs från stiftet till nationell nivå. Härnösands stift känner inte igen den bild av egendomsförvaltningen som utredningen ger. Mycket av det som föreslås görs redan idag av de olika egendomsförvaltningarna. Skogens alternativa värden, som de som nämns i utredningen, är kända sedan länge och beaktas i skogsbruket samt värnas genom allemansrätten. Likaså är frågan om tillgängligheten till tätortsnära skogar inget nytt. Se övriga svar, samt vårt övergripande ställningstagande i slutet av remissformuläret.

12.2. 1 Förtydligad styrning av förvaltningen (s.318)

Utredningens förslag: Kyrkoordningen ändras för att stärka styrningen av förvaltningen av prästlönetillgångar och för att säkerställa en hållbar förvaltning. Kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen.

Ändrad paragraf: 46 kap. 3 § andra stycket

Nuvarande lydelse

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Föreslagen lydelse

Kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen av prästlönetillgångarna, och får även utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget. Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Förslagen som förs fram under 12.2.1 samt 12.2.7 innebär båda en reell och påtaglig förskjutning i kyrkosyn och leder till en förflyttning: från att stiftet i Svenska kyrkan haft en stor grad av autonomi över sin förvaltning och besluten om hur deras skogar ska brukas, är nu förslaget att besluten ska centraliseras till kyrkostyrelsen och det råd som föreslås bildas för skogsförvaltningen på nationell nivå. Härnösands stift ser detta som en problematisk utveckling som står i konflikt med det starka regionala och lokala självstyre som kännetecknar Svenska kyrkans kyrkosyn. Beslut om mål och inriktning måste ligga där förvaltningsansvaret ligger och det är hos stiftet. Vår syn på förslag 12. 2.1 samt 12.2.7 utvecklas ytterligare i slutet av remissvaret under rubriken **En förskjutning i kyrkosyn.**

Gällande styrning och uppföljning sker redan samordning genom STEF och certifieringen med bland annat en gemensam skogsskötsel- och miljöpolicy. Genom ENSO har även gemensamma mål i färdplanen för klimatet utarbetats. Samverkan kan utökas för att samordna gemensamma mål.

12.2.2 Hänsyn tas till samtliga hållbarhetsdimensioner

Utredningens förslag: Prästlönetillgångarna ska förvaltas ändamålsenligt och resurseffektivt.

Andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen. Nuvarande skrivning om högsta möjliga totalavkastning utgår.

Ändrad paragraf: 46 kap. 3 § första stycket

Nuvarande lydelse

Prästlönetillgångarna ska förvaltas *så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning*. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Föreslagen lydelse

Prästlönetillgångarna ska förvaltas *ändamålsenligt och resurseffektivt. Andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen*. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget. Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

I texten ovan och i utredningen framförs att nuvarande skrivning säger att förvaltning ska ske med högsta möjliga avkastning. Detta stämmer inte. Förvaltningen ska enligt KO (kap 46 §3) ske med bästa möjliga avkastning vilket innebär att avvägningar mellan olika värden görs. Inom Svenska kyrkans skogsbruk tillämpas redan idag avvägningar mellan de fyra hållbarhetsdimensionerna.

Härnösands stifts skogsbruk skiljer sig från storskogsbruket genom ett ökat hänsynstagande och längre omloppstider.

Prästlönetillgångarna (PLT) är en form av avkastningsstiftelse där avkastningen i lag är definierad att vara en ekonomisk avkastning. Att i förslaget ovan använda begreppet ändamålsenligt relaterar då till PLT:s ändamål, d.v.s. den ekonomiska avkastningen. Långsiktighet och uthållighet är andra kännetecken för Svenska kyrkans PLT- förvaltning. Detta bör då framgå samtidigt som de andra dimensionerna beaktas.

Härnösands stift har följande förslag på lydelse: *"Prästlönetillgångarna ska förvaltas ändamålsenligt, resurseffektivt och uthålligt. Förvaltningen ska vara andligt, ekologiskt och socialt hållbar samtidigt som en god ekonomisk avkastning säkerställs. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar."*

12.2.3 Skyddet av biologisk mångfald stärks (s.320)

Utredningens förslag: Biologisk mångfald ska skyddas och främjas i förvaltningen. Dagens skrivning om skälig omfattning utgår därmed.

Ändrad paragraf: 46 kap. 8 § första stycket

Nuvarande lydelse

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skälig omfattning.*

Föreslagen lydelse

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *biologisk mångfald skyddas och främjas och kulturmiljövårdens intressen beaktas.*

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget. Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Biologisk mångfald är ett samlingsbegrepp som används med olika definitioner. All areell verksamhet påverkar den biologiska mångfalden i någon dimension. Alla träd utgör i någon mån en del av den biologiska mångfalden. Egendomsförvaltningens huvudverksamhet är skogsbruk. Avverkning i sig skulle då kunna tolkas som att det strider mot kyrkoordningen. Begreppet är för odefinierat för att förhålla sig till i en bestämmelse som anger att "den biologiska mångfalden ska skyddas och främjas". Den biologiska mångfalden inryms redan idag i begreppet "naturvården" som finns i nuvarande gällande skrivningen. Det skulle ytterligare stärkas genom Härnösands stifts förslag på skrivning under 12.2.2.

12.2.4 Skyddet av kulturmiljövården stärks (s.320)

Utredningens förslag: Kulturmiljövårdens intressen ska beaktas. Dagens skrivning om skälig omfattning utgår därmed.

Ändrad paragraf: 46 kap. 8 § första stycket

Nuvarande lydelse

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skälig omfattning*.

Föreslagen lydelse

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *biologisk mångfald skyddas och främjas och kulturmiljövårdens intressen beaktas*.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget. Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Egendomsförvaltningens huvudverksamhet är skogsbruk. Avverkning i sig skulle då kunna tolkas som att det strider mot KO. Begreppet är för odefinierat för att förhålla sig till i en bestämmelse som anger att "den biologiska mångfalden ska skyddas och främjas". Den biologiska mångfalden inryms redan idag i begreppet naturvården som finns i nuvarande gällande skrivning. Det skulle ytterligare stärkas genom Härnösands stifts förslag på skrivning under 12.2.2.

12.2.5 Försiktighet ska iakttas (s.320)

Utredningens förslag: Förvaltningen ska vidta de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs för att motverka skada för naturmiljö- och kulturmiljövården.

Ändrad paragraf: ett nytt andra stycke införs i 46 kap. 8 §

Föreslagen lydelse

För att motverka att en åtgärd i förvaltningen av prästlönefastigheter medför skada för natur- eller kulturmiljövården ska de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs vidtas.

Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Försiktighetsprincipen tillämpas redan inom Härnösands stift och täcks redan av nuvarande skrivning. Det förstärks ytterligare av att de olika hållbarhetsdimensionerna arbetas in enligt vårt förslag i 12.2.2:

Härnösands stift har följande förslag på lydelse: "Prästlönetillgångarna ska förvaltas ändamålsenligt, resurseffektivt och uthålligt. Förvaltningen ska vara andligt, ekologiskt och socialt hållbar samtidigt som en god ekonomisk avkastning säkerställs. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar."

12.2.6 Församlingarnas inflytande stärks (s.320).

Utredningens förslag: En församling ska informeras om insatser som egendomsförvaltningar planerar inom deras geografiska område. När övergripande planering sker behöver också församlingens synpunkter inhämtas och beaktas.

Ny paragraf: 46 kap. 9 a §

Föreslagen lydelse

Stiftet ska informera en berörd församling om insatser och den hänsyn som planeras i förvaltningen. Vid övergripande planering av förvaltningen ska berörd församlings synpunkter inhämtas och beaktas.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Att stärka församlingarnas inflytande är mer i linje med vår ecklesiologi än att överlåta inflytande till ett nationellt organ, då församlingen är den grundläggande enheten. Det är dock relevant att reflektera över vem som åsyftas när begreppet församling används. I utredningen finns flera olika kyrkosyner. När begreppet församling används på s. 321 så syftar det på anställda (och möjligen förtroendevalda) vilket inte är i linje med den formella ecklesiologin.

Det framgår inte i utredningen hur synpunkter ska inhämtas, eller från vilka i församlingen. Talet om församlingsbornas behov av skog kan innefatta exempelvis anställda, förtroendevalda, medlemmar och icke-medlemmar. Det torde vara lämpligt och görligt att synpunkter inhämtas från kyrkoråd och församlingsråd – detta bör klargöras.

Härnösands stift vill understryka att det är bra att församlingarna hålls informerade och att det finns en dialog. Att informera församlingarna om övergripande planering är, utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv, en god ordning då skogarna som stiftet förvaltar har sitt ursprung i församlingarna. I Härnösands stift arbetar vi redan efter den ordningen. Beslutsmandatet ska däremot ligga hos stiftet som har det övergripande ansvaret för skogsförvaltningen i hela stiftet och därmed ansvar för de övergripande avvägningar som behöver göras på stiftsnivå.

Härnösands stift föreslår därför följande formulering i stället för utredningens förslag: *Vid övergripande planering av förvaltningen ska berörd församlings synpunkter inhämtas.*

Inom FSC-certifieringen samt inom skogsbrukets gemensamma målbilder framtagna av Skogsstyrelsen finns redan i dag regler om samråd vid åtgärder i närskogar, friluftsskogar och vid vindkraftsetableringar mm.

12.2.7 Tillsynen av förvaltningen utvecklas (s.321)

I 46 kap. 5 a - 5 d §§ kyrkoordningen anges hur tillsyn och uppföljning av förvaltningen av prästlönetillgångar utformats.

Kyrkostyrelsen ska kunna ställa krav på åtgärd (s. 321)

Utredningens förslag: Kyrkostyrelsens nuvarande tillsyn utvidgas genom att krav på vidtagande av åtgärd ska kunna ställas.

Ändrad paragraf: 46 kap. 5 a §

Nuvarande lydelse

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltning.

Föreslagen lydelse

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår *utöver krav på vidtagande av åtgärd även* råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltning.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Härnösands stift avstyrker alla utredningsförslag som syftar till att överföra förvaltningsansvar till den nationella nivån (se vidare under rubriken **En förskjutning i kyrkosyn** i slutet av remissvaret).

Stiften har väl fungerade samverkan kring de områden inom vilka utredaren föreslår ökad nationell styrning. I STEF finns en handläggare som arbetar med gemensamma skogscertifieringsrutiner. Det finns framtagna miljö- och skogsskötselpolicys, skötselinstruktioner, avtalsmallar mm som stiften använder. Årligen genomförs objektsuppföljningar av skogsbruket, av externa revisorer och interna uppföljningar. Uppföljningarna delas med den nationella nivån och ingår i den årliga tillsynsrapporten. Samarbetet mellan stiften kan fortsatt utvecklas, likaså samverkan mellan stiften och den nationella nivån, utan att det behöver regleras i kyrkoordningen.

Stiftsbidrag ska kunna hållas inne (s. 322)

Utredningens förslag: Vid allvarliga brister i förvaltningen av prästlönetillgångarna får kyrkostyrelsens hålla inne del av stiftsbidraget enligt 44 kap. 14 §, tills åtgärd angiven av kyrkostyrelsen vidtagits. Nuvarande skrivning om att kyrkostyrelsen ska tillskriva kyrkomötet utgår.

Ändrad paragraf: 46 kap. 5 c §

Nuvarande lydelse

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, ska kyrkostyrelsen *genom en skrivelse till kyrkomötet föreslå de åtgärder som föranleds av stiftets agerande. Till skrivelsen ska fogas ett yttrande från stiftet.*

Föreslagen lydelse

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, *får kyrkostyrelsen hålla inne del av stiftsbidraget enligt 44 kap. 14 §, tills åtgärd angiven av kyrkostyrelsen vidtagits.*

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget. Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Härnösands stift avstyrker bestämt förslaget att stiftsbidraget ska kunna hållas inne. Förslaget visar på en bristande förståelse för Svenska kyrkans kyrkosyn, organisation och teologi.

Uppföljningen utvecklas och stärks (s. 322)

Utredningens förslag: Ordet samråd ersätts med uppföljning.

Ändrad paragraf: 46 kap. 5 d §

Nuvarande lydelse

Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för *samråd* om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Föreslagen lydelse

Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för *uppföljning* av förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget. Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Det finns idag en stor potential att utveckla de årliga samråden utan att ändring av kyrkoordningen behöver ske. Samråden kan till exempel omfatta uppföljning inom valda områden.

Årlig redovisning till kyrkomötet införs (s. 323)

Utredningens förslag: Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen.

Ändrad paragraf: ett nytt andra stycke införs i 46 kap. 5 c §

Föreslagen lydelse

Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen. Redovisningen ska innehålla en redogörelse rörande insatser för att säkerställa andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Tillstyrker

Tillstyrker med delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Liksom i förslag 12.2.1 förespråkar utredningen även under 12.2.7 en stark centralisering av styrning, tillsyn och uppföljning av skogsförvaltningen. Härnösands stift anser att detta är en märkbar urvattning av det regionala och lokala självstyret som är karaktäristiskt och grundläggande för Svenska kyrkan. Vår syn på förslag 12.2. 7 samt 12.2.1 utvecklas ytterligare i slutet av remissvaret.

12.2.8 Urfolksrättslig princip införs (s.325)

Utredningens förslag: Principen om fritt och informerat förhandssamtycke införs i kyrkoordningen. Åtgärder som innebär en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande, får inte påbörjas eller genomföras innan ett sådant samtycke lämnats av den berörda samebyn.

Överenskommelser som ingås med berörd sameby ska dokumenteras.

Ny paragraf: 46 kap. 3 a §

Föreslagen lydelse

En åtgärd i förvaltningen av en prästlönefastighet som innebär en direkt och betydande påverkan för renskötelsens bedrivande, får inte påbörjas eller genomföras innan ett fritt och informerat samtycke lämnats av den berörda samebyn. Överenskommelse som ingås med en berörd sameby ska dokumenteras.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Härnösands stift har som ett led i försoningsprocessen med det samiska folket låtit certifiera skogsbruket enligt FSC-standard. I handlingsplanen för försoningsprocessen går att läsa: "Ett område som särskilt lyfts fram av Samiska rådet i Svenska kyrkan och andra samiska företrädare är de nordliga stiftens val av skogscertifiering. Från samiskt håll anføres att så kallad FSC-skogscertifiering skulle behöva användas för att på ett bättre sätt respektera urfolksrättens principer". FSC-standard för skogsbruk i Sverige har tagits fram av FSC Sveriges medlemmar som representerar ekonomiska-, sociala- samt miljöintressen avseende skog och skogsbruk. Koncessionssamebyarnas intresseförening och Svenska Samernas Riksförbund (SSR) är medlemmar i FSC Sveriges sociala kammare, som har varit med och utarbetat regelverket för hur samplanering ska ske mellan skogsbruket och samebyarna. FSC:s regelverk kring samplanering är en tillämpning av *Principen om fritt och informerat förhandssamtycke* (FPIC) mellan skogsbruk och den del av urfolket som tillhör en sameby. FSC innehåller gemensamt framtagna spelregler, och om det uppstår problem kring samplaneringen så finns processtöd och en granskningskommitté. Om FPIC förs in i kyrkoordningen finns inget system eller regelverk för hur principen ska tillämpas. Då FPIC vänder sig till hela urfolket finns inte heller någon given företrädare för urfolket i stort.

12.2.9 Solidariskt kyrkligt ansvar för ett hållbart skogsbruk införs (s.325)

Utredningens förslag: Församlingar och pastorat med andelstal i prästlönetillgångarna ska kunna kompenseras vid en omställning av Svenska kyrkans skogsbruk. Syftet är att värna de ekonomiska förutsättningarna för de församlingar och pastorat som kan få mindre utdelning från prästlönetillgångarna, som ett resultat av omställningen. Stift, som tar stort ansvar för att ställa om sitt skogsbruk enligt den inriktning som kyrkostyrelsen beslutar, ska också kunna få kompensation. Syftet är att premiera ansvarstagande. Kostnaden för kompensationen ska bäras solidariskt inom Svenska kyrkan. För att möjliggöra en sådan modell föreslås dels införande av en hållbarhetsavgift för samtliga församlingar i Svenska kyrkan, dels en möjlighet att minska den andel av nettovinsten från förvaltningen av prästlönetillgångar som stiftet ska betala in till nationell nivå. Modellen innebär ett långsiktigt ekonomiskt hållbart system som möjliggör både upprätthållande av nivåer i stiftsbidrag från nationell nivå, samt bibehållen utdelning till församlingar och pastorat med andelar i prästlönetillgångarna.

Ändrade paragrafer: 44 kap. 3 och 46 kap. 5 §§

Föreslagen lydelse

44 kap. 3 § fjärde och femte stycket

Församlingen ska om kyrkomötet beslutar det även betala en hållbarhetsavgift.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om hållbarhetsavgift.

Nuvarande lydelse

46 kap. 5 § tredje stycket

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp.

Föreslagen lydelse

46 kap. 5 § tredje stycket

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp. *Kyrkostyrelsen får besluta att beloppet till nationell nivå får sättas ned.*

Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Detta förslag tyder på en upp- och nervänd ecklesiologi. En grundläggande förståelse av Svenska kyrkan som folkkyrka för vid handen att församlingen är den grundläggande enheten. Vidare finns bara ytterligare en pastoral nivå, vilket är stiftet. Att förslaget föreslår att flytta makt från lokal nivå till det nationella organet är ecklesiologiskt problematiskt. Att dessutom belägga församlingarna med kostnader för denna maktförflyttning innebär en strukturförändring som bygger på en felaktig kyrkosyn. Det gäller att veta vad som är upp och ner på en kyrka, och vilka organ som finns till för den grundläggande enhetens skull. Svenska kyrkan bygger på subsidiaritetsprincipen, som enligt 6 § i *Lag om Svenska kyrkan* (1998:1591) uttrycker Svenska kyrkans självbild. Principen innebär att inte skapa en hierarkisk struktur i onödan och att inte heller skapa mer maktkoncentration än nödvändigt.

En kraftfull ökning av avgiften från varje församling är märkbar, i synnerhet bland de ekonomiskt svagare församlingarna. Med en sådan avgift skulle skillnaden på de ekonomiska förutsättningarna öka vilket skulle påverka de församlingar som har få antal medlemmar i lands- och glesbygd. Ökade kostnader för alla församlingar innebär att alla församlingar kommer att påverkas av ytterligare kostnader – både genom mindre intäkter och en ny avgift. Detta kan komma att påverka möjligheterna att utföra den grundläggande uppgiften.

Förslaget skulle innebära att församlingarnas möjlighet att påverka sina egna förutsättningar minskas medan inflytande och makt över dem förflyttas till ett nationellt organ. Förslaget innebär att kyrkostyrelsen själv kan fatta beslut om nivån på denna avgift, utan att församlingarna eller stiftet

har inflytande. Samtidigt påverkar det deras förutsättningar att verka som församling och stift, vilket är de enda pastorala nivåer Svenska kyrkan har. Förslaget skulle påverka hela Svenska kyrkan och medföra minskad förmåga att utföra den grundläggande uppgiften och i lägre grad uppfylla det syfte som finns formulerat som kyrkoordningens grund. Problemet med detta beslut är att det som anges vara syftet med skogsägandet – att utdelningen används till förkunnelse – inte längre kan uppfyllas på grund av sämre ekonomiska förutsättningar. Att förutsättningarna för den grundläggande uppgiften omöjliggörs på vissa platser riskerar att urholka den territorialprincip som hittills vara avgörande för Svenska kyrkans identitet och den rikstäckning som anges i *Lag om Svenska kyrkan*.

En mängd kostnader, initierade av antingen kyrkomötet, kyrkostyrelsen eller kyrkokansliet, har redan ålagts församlingarna där de inte kan välja. Att därtill lägga ytterligare en kostnad, som drabbar de ekonomiskt svagare församlingarna mer, skapar än mer ojämlikhet även om det sägs göras i solidaritetens namn.

Att modellen där medel tas från nationell nivåns resurser avfärdas med att det skulle riskera att urholka det egna kapitalet, väcker frågor. Det är oklart hur detta kan betraktas som nationell nivåns egna kapital. Det är ett kapital som kommit från församlingarna från början men som samlats inom de nationella organen. Det är inte mer solidariskt att ta församlingarnas och stiftens kapital då de också drabbas dubbelt av de minskade resurserna.

Härnösands stift anser att frågan om hur compensationen ska ske behöver utredas ytterligare innan någon ställning kan tas.

De ändringar av skogsskötseln som utredningen föreslår leder till stora och permanenta avkastnings- och värdeminskningar av prästlönetillgångarna. Analyser av utredningsförslagen visar på en betydlig större ekonomisk påverkan än vad utredningen redovisar.

Prästlönetillgångarna är en form av självständig avkastningsstiftelse som kyrkan genom lag har rätt att förvalta. Dessa historiska tillgångar finns kvar ännu idag tack vare det regelverk som har skyddat tillgångarnas egendomsmassa genom historien. Konsekvenserna av den värdeminskning som de sammantagna förslagen innebär för prästlönetillgångarna har inte utretts. Av utredningen framgår inte heller om förslagen och deras effekter är förenliga med nu gällande *Lag om Svenska kyrkan*. Andra lösningar till ekonomisk compensation kan vara att prästlönetillgångarna kompenseras direkt av kyrkan nationellt för värdeminskningen. Egendomsmassan (stiftelserna) förblir därmed intakt och hållbarhetsavgiften skulle inte behöva införas (se övergripande text i slutet av remissvaret).

12.3 Mål och inriktning för skogsförvaltningen (s.328)

Förslag markerade med * förutsätts beslutas av kyrkostyrelsen.

Utredningens förslag*: Målet för förvaltningen av skog som ingår i prästlönetillgångarna och av kyrkan ägd skog ska vara: Svenska kyrkans skogsbruk ska bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder där fler värden kan levereras samtidigt, såsom andliga och existentiella värden, ekonomisk avkastning, biologisk mångfald, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt och social välfärd.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Detta behöver ej regleras i kyrkoordningen. Det ligger vanligtvis i förvaltarens ansvar att fastställa mål och inriktning för sin förvaltning. Arbetet med målformuleringar är redan väl utvecklat inom PLT-förvaltningarna. De flesta stift tillämpar redan gemensamt framtagna skogsskötsel- och miljöpolicies liknande de utredningen föreslår.

12.3.1 Områden för biologisk mångfald och klimat (kolinlagring) (s.329)

Utredningens förslag*: 20 % av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring). Målet ska vara uppnått 2030. Vid uppnående av denna nivå får nya frivilligt avsatta områden bytas mot andra tidigare avsatta områden med lägre naturvårdskvalité (max 1 %).

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Härnösands stift avstyrker förslaget att nationella mål för skogsbruket fastställs. Det är de naturgivna förutsättningarna som styr vad som är möjligt och mest lämpligt. I Härnösands stift är för närvarande 19 procent av arealen undantagen skogsbruk på grund av höga naturvärden. Det utgörs av frivilliga avsättningar och av tvingande avsättningar på grund av artskyddsförordningens tillämpning. Certifieringen har som krav fem procent avsättningar, plus fem procent ytterligare avsättningar alternativt hyggessfri avverkning.

Härnösands stift har inte styrts av de procentuella kraven utan av de faktiska naturvärdenas behov av skydd. Att generellt undanta arealer från skogsbruk binder kortsiktigt kol men undantar samtidigt möjligheten till substitution och minskar möjligheterna till att bidra till den gröna omställningen. Förutsättningarna är mycket olika mellan stift, beslut om nivå på avsättningar bör fattas av respektive stift.

Skyddande, bevarande och återskapande av biologisk mångfald är av vikt. Skogsbruksmetoderna som optimerar kolinlagring är inte fullt ut säkerställda. På de sätt egendomsförvaltningen kan bidra till detta är metodmässigt en fråga under ständig prövning som bäst ligger hos respektive stift.

Kyrkans skogar ingår i ett större, globalt sammanhang. Produkter från kyrkans skogar konsumeras i andra delar av världen. Om kyrkan inte levererar råvaran, kommer detta att hämtas i än högre grad från andra råvaruproducenter bortom landets gränser. Analysen måste därför omfatta ett globalt perspektiv. I grunden är detta en konsumtionsfråga.

Prioriterade naturtyper (s. 330)

Utredningens förslag: Vid utseendet av nya områden för biologisk mångfald och klimat bör följande naturtyper prioriteras: alla områden som ingår i de stora sammanhängande naturskogarna som föreslogs skyddas av Skogsutredningen 2020, huvuddelen av de kvarvarande kontinuitetsskogarna, tillkommande ej brukad skog inom renskötselområdet, ädellövskog, kalkbarrskog, skog för artbevarande i övrigt enligt artskyddsförordningen samt vissa restaureringsmarker. Planeringen över vilka nya områden som berörs bör i huvudsak vara klar inom en tvåårsperiod.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Det är en fråga på en detaljnivå som bör beslutas på stiftsnivå. Prioritering av områden för skydd sker idag bland annat genom skogscertifieringen och de ekologiska landskapsplaner som upprättas. Det är levande dokument som behöver uppdateras kontinuerligt.

12.3.2 Områden för anpassat trakthyggesbruk (s.331)

Utredningens förslag*: Anpassat trakthyggesbruk bedrivs inom 47 % av arealen. Omloppstiden förlängs i hälften av denna areal till 20 % över lägsta slutavverkningsålder för kolbindning i skogen (ökad kolsänka) och senare bättre substitution. Alla contortabestånd avvecklas inom en 10-årsperiod och ersätts med tall. Den generella hänsynen förstärks och omfattar fortsättningsvis 15 % hänsynsyta och virkesvolym.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Generell hänsyn är viktig och tas vid all avverkning. Hänsynen anpassas vid varje avverkning efter de behov och förutsättningar som finns för att ge största nytta. Skogsbruket har målbilder för generell hänsyn och personalen utbildas utifrån dessa. Den generella hänsynen varierar och ligger i genomsnitt på ca tio procent av arealen. Förslaget på att 15 procent av virkesvolymen ska avsättas innebär ca 20 procent av arealen. Risken är att det leder till en inoptimering där hänsynen inte blir ändamålsenlig.

Vidare krävs nya uppföljningsmetoder som skiljer sig från skogsbruket i stort.

Den föreslagna höjningen om 20 procent över lägsta slutavverkningsålder skulle innebära en sänkning av slutavverkningsålder för Härnösands stift. Idag avverkas skogarna vid en högre ålder än vad som föreslås.

Härnösands stift ställer sig generellt positivt till en höjd slutavverkningsålder och stiftet tillämpar det redan. Härnösands stift driver även frågan om att möjliggöra produktion av kvalitetsvirke för kulturbyggnadsunderhåll och har satt av skogar för det ändamålet. Dessa virkeskvalitéer utvecklas först när skogarna uppnått en hög ålder.

Härnösands stift har en del Contorta-tall som planterades främst på 1980-talet. En avveckling av bestånden sker successivt och ofta som resultat av samplaneringen med samebyarna. Ingen ny contortatall planteras.

Bestånden är i en ålder där tillväxten mycket hög och gör därmed en stor klimatnytta. Det är därför en inoptimering att sätt en gräns på tio år för avvecklingen. Avvecklingen bör ske i den takt som stiftet anser lämpligt.

Hänsyn och anpassning (s. 331)

Utredningens förslag: Hyggesstorleken begränsas. Skogsstyrelsens målbilder för generell hänsyn tillämpas fullt ut varvid extra fokus läggs på hänsynskrävande biotoper, vattenmiljöer, fornlämningar och skador vid markberedning. Hänsynen gäller som medeltal i ett bestånd. Lövandelen ökar generellt och omföring sker av gran till tall (ståndorts- och klimatanpassning).

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Kommentera gärna ovanstående svar

Detta arbete pågår redan idag och behöver inte regleras i kyrkoordningen.

12.3.3 Områden för naturnära skogsbruk (s.332)

Utredningens förslag*: 33 % av skogsinnehavet brukas med naturnära skogsbruk och underindelas enligt följande:

-Anpassning till rennäringens behov 8 %

-Blädning 10 %

-Hyggesfritt i övrigt - luckor, överhållen skärm 15 % Planeringen av klassningen av bestånden bör i huvudsak vara klar inom en tvåårsperiod. I klassningsarbetet ska samverkan ske med berörda församlingar (jämför förslag till ny paragraf i kyrkoordningen i kapitel 12.2.6)

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Förslaget innebär en mycket stor påverkan på stora arealer på mycket kort tid. Detta utan att erfarenhetsmässig kunskap eller vetenskapligt stöd finns.

Vad gäller anpassningar till rennäringens behov är det inget som bör kvantifieras med procentmål. Härnösands stift är FSC-certifierat och tillämpar samplanering (som bygger på FPIC principen) med respektive sameby. Själva principen med samplaneringen är att vara lyhörd för respektive samebys synpunkter och önskemål. Samplaneringen omfattar hela stiftets areal. Att sätta ensidiga procentuella mål är att föregripa samplanering och sätter därmed **FPIC**-principen ur spel.

En problematik som uppstår i relation till denna fråga är hur fördelningen mellan stiftet görs. Eftersom rennäringens behov primärt finns i Västerås, Härnösands och Luleå stift blir fördelningen störst på dessa tre. Att Härnösands stift är den markant största skogsägaren av dessa tre skapar än mer ojämlikhet mellan stiftet. Om förslaget blir verklighet skulle det innebära att Härnösands stift, och i synnerhet dess inlandsförsamlingar, präglade av lands- och glesbygd, skulle vara de som skulle behöva anpassa skogsbruket mest. Totalen i Härnösands stift skulle alltså inte landa på åtta procent utan på ca 30 procent om betinget fördelas lika mellan Härnösands och Luleås stift.

Ett sådant beslut skulle påverka Härnösands stifts inlandsförsamlingar avsevärt och ge dem sämre förutsättningar att verka som just församlingar jämfört med andra församlingar som har bättre förutsättningar på många sätt. Detta är församlingar som redan samverkar i stora pastorat och vars överlevnad också beror av den avkastning som skogsbruket sker. En analys hur detta påverkar de redan olika förutsättningar i de olika stiftet saknas i utredningen. Här behövs ett ecklesiologiskt perspektiv på förslaget eftersom detta kan riskera att också omöjliggöra den rikstäckning som staten i *Lag om Svenska kyrkan* reglerat och som teologiskt har varit en ecklesiologisk grundprincip.

Blädning är en metod som har stöd i forskning och där det finns erfarenheter. För att lyckas med blädning krävs en fullskiktad granskog som utgångsläge. I Härnösands stift är samtliga dessa skogar undantagna skogsbruk då de håller höga naturvärden.

Härnösands stift driver frågan om att göra det möjligt att få sköta skog så att höga naturvärden utvecklas och samtidigt kunna ha ett försiktigt brukande av skogen med hyggesfria metoder. Frågan har dock inte fått gehör från myndigheterna ännu.

Utredningens förslag: Med naturnära skogsbruk menas ett multifunktionellt landskap, i allt väsentligt produktionsklassad mark, med skonsamt, småskaligt varierat skogsbruk med kombinerade mål och med följande komponenter av anpassning:

- Social hänsyn i vid bemärkelse, här avses bland annat friluftsliv, kulturmiljövård, rekreation och hälsa. Särskilt

fokus på tätortsnära skog

- Hänsyn till rennäringen

- Större lövandel där det är möjligt

- Stor andel naturlig föryngring
- Inslag av restaureringsåtgärder, bland annat ökning av områden med marklav
- Ingen gödsling
- Ingen dikning
- Inga främmande trädslag
- Ekologiskt funktionella kantzoner längs sjöar och vattendrag
- Hänsyn till ras och skred
- Klimathänsyn genom återvätning främst på dikade näringsrika torvmarker.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

De åtgärder som föreslås tillämpas redan av stiftens förvaltningar i olika omfattning och regleras till en del av skogscertifieringen. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har definierat naturnära skogsbruk. Om kyrkan tillämpar en egen definition bör det förtydligas vad skillnaden mellan definitionerna består i.

Detta förslag ställer också frågor kring hur olika intressen ska balanseras mellan exempelvis friluftsliv och rennäringen.

12.3.4 Preciseringar rörande områden för naturnära skogsbruk (s.334)

Anpassning till rennäringens behov

Utredningens förslag: Målet avser mager tallskog i renkötselområdet. Dessa områden renköstelanpassas genom en hårdare röjning och gallring och ingen eller mycket skonsam markberedning. Den generella hänsynsnivån inom dessa områden är 10 %.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Det är i respektive stift som beslut om utformning och anpassning till renskötseln ska ske efter samplanering med respektive sameby. Härnösands stift är FSC-certifierat och tillämpar samplanering (som bygger på FPIC principen) med respektive sameby. Själva principen med samplaneringen är att vara lyhörd för respektive samebys synpunkter och önskemål. Samplaneringen omfattar hela stiftets areal. Att sätta generella mål är att föregripa samplanering och sätter därmed FPIC-principen ur spel. (Se även 12.3.3)

Blädning (s. 334)

Utredningens förslag: Blädning förutsätts ske i de kvarvarande kontinuitetsskogarna efter att huvuddelen avsatts för biologisk mångfald och klimat. I övrigt handlar det om befintliga flerskiktade skogar, heterogen granskog (blandskog). Då arealerna inte är tillräckliga för att omedelbart ställa om till blädning sker också planering av områden med inväxande blädningsskog där omställning från enskiktad till fler- eller fullskiktad skog förutsätts ske systematisk i berörda bestånd både i etablerings-, röjnings- och gallringsfas. Den generella hänsynnivån inom dessa områden är 15 %.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Blädningsskogsbruk förutsätter en fullskiktad granskog för att kunna tillämpas. I Härnösands stift är dessa skogar redan undantagna skogsbruk på grund av höga naturvärden. Att ställa om övriga granskogar och skapa nya fullskiktade skogar tar cirka 100 år. Härnösand stift driver frågan att kunna bruka delar av de avsatta fullskiktade granskogar genom blädning men har ännu inte fått gehör hos myndigheterna. Den generella hänsynen varierar och ligger i genomsnitt på ca 10 procent av arealen. Förslaget på att 15 procent av virkesvolymen ska avsättas innebär ca 20 procent av arealen. Risken är att det leder till en inoptimering där hänsynen inte blir ändamålsenlig. Vidare krävs nya uppföljningsmetoder som skiljer sig från skogsbruket i stort.

Hyggesfritt i övrigt - luckor, överhållen skärm (s. 335) Utredningens förslag: Övriga så kallade hyggesfria alternativ - luckor och överhållen skärm - planläggs på 15 % av arealen. Den generella hänsynnivån inom dessa områden är 15 %.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Det är de naturgivna förutsättningarna som styr i vilken omfattning som det är lämpligt att tillämpa alternativt skogsbruk. Det är stiftet som förvaltare som bäst kan avgöra detta.

Härnösands stift tillämpar exempelvis redan idag alternativa metoder där det finns behov av att vidmakthålla eller stärka andra värden. Härnösands stift deltar i forskningsprojekt tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) kring hyggesfritt skogsbruk.

12.4 Rennäringen och markförvaltningen (s. 336)

Utredningens förslag:

- Fritt och informerat förhandssamtycke, FPIC, införs som princip i kyrkoordningen, se också

12.2.8

- Skogsbruket anpassas till renskötelsns behov, se vidare 12.3.3 och 12.3.4

- Möjligheten skapas att genom avtal för organisationer med anknytning till det samiska folket utnyttja Svenska kyrkans skog för att hämta slöjdämnen.

- Heliga platser undantas i förekommande fall helt från skogsbruk. Dessa platser förvaltas gemensamt av samerna och kyrkan.

- Dialog på strategisk nivå etableras mellan företrädare för de nationella samiska organisationerna och Svenska kyrkan

- Samiska företrädare ges möjlighet till ersättning vid deltagande i samråd.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Som stift i sydsamiskt område är frågor kopplade till rennäringen och markförvaltningen ytterst angelägna för oss. Vi välkomnar och medverkar i alla initiativ som tas för att öka medvetenheten och förståelsen för hur kyrkans agerande i markfrågor kan ha påverkat och påverkar samers liv och utövandet av traditionella samiska näringar.

Vi ser att det finns ett gott anslag i de grundläggande intentioner som förs fram i förslag 12.4, men vi vill dock i viss mån problematisera några av utredningens förslag och valda formuleringar. I inledningen till avsnittet, slår utredningen fast att förslagen under 12.4 förtydligar vikten av dimensionen mänskliga rättigheter. Vi anser att detta är att betrakta som en alltför snäv förståelse av de mänskliga rättigheterna.

Utredningen tar primärt hänsyn till dominerande samiska näringar i Saepmie och det kan ge en väldigt avsmalnad bild av det samiska folket. Det är problematiskt att befästa en sådan förenklad och

generaliserande bild av det samiska i ett för hela kyrkan reglerande dokument som kyrkoordningen. Det handlar om maktförhållanden, bilder och synsätt som skapades under den period när den svenska statsmakten kolonialisade Saepmie. Därefter har det kommit till uttryck genom ytterligare övergrepp och förtryck i samma anda. Om det samiska verkligen ska tas på allvar behöver det göras så utifrån sina egna principer.

När det gäller möjlighet till att avtala om att hämta slöjdvirke är det redan idag fullt möjligt och behöver därmed inte regleras i kyrkoordningen.

Samplanering och dialog med de olika samebyarna bygger på lyhördhet för de enskilda samebyarnas särskilda behov och synpunkter. Dessa lokala kontakter är helt centrala för att få ett verksamt och förankrat samarbete. Härnösands stift anser att dialogen med samiska företrädare sker bäst på stiftsnivå där förvaltningsansvar ligger.

Härnösand stift avstyrker att FPIC förs in i kyrkoordningen samt avstyrker att den nationella nivån inrättar en ny funktion för dialog med samiska organisationer rörande skogsförvaltningen. Dialogen ska skötas direkt med stiftens förvaltningsansvar. Härnösands och Luleå stift har exempelvis vid flera tillfällen anordnat gemensamma träffar med SSR.

Härnösands stift menar att frågan om ersättning inte är en kyrkoordningsfråga utan bör hanteras på stiftsnivå.

12.5 Svenska kyrkans inriktning för ett hållbart jordbruk (s.337)

Utredningens förslag: Följande områden föreslås prioriteras i förvaltningen av jordbruksfastigheter

- bibehålla markens produktionsförmåga och struktur samt förmåga att binda kol genom mindre markbearbetning
- bygga våtmarker/ dammar mot övergödning och för tillgång till vatten för bevattning
- restaurera och sköta naturbetesmarker
- fortsatta energiåtgärder vid och på fastigheter (gårdsarrenden)
- bibehålla arealen åkermark.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Härnösands stift anser att beslut om riktlinjer fortsatt ska ligga på stiftsnivå som har förvaltningsansvaret och bäst vet och känner till de lokala förutsättningarna.

12.6 Insatser för att stärka genomförandet (s.338)

Vad anser du/ni om utredningens förslag:

För att underlätta genomförandet föreslås även att

- Kyrkostyrelsen inrättar ett råd för markförvaltning från den 1 januari 2026
- Särskilda omställningsmedel anslås för att underlätta omställningen
- Omfattande utbildningsinsatser görs inom området

Naturnära skogsbruk

- Ett nytt uppföljningsprogram för generell hänsyn implementeras
- En befattning med hög skogsekologisk kompetens inrättas
- Samverkan med omgivande samhälle utvecklas, samt att
- Svenska kyrkans hemsida utvecklas för kommunikation om förvaltningen av prästlönetillgångar

Tillstyrker

Tillstyrker med justering

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Denna del i förslaget är problematiskt utifrån ecklesiologiskt perspektiv:

Att förflytta makt och inflytande till det nationella organet är problematiskt när församlingen är den grundläggande enheten. Att en samordning mellan stiftens sker genom att nationella mål fördelas ut på respektive stift är motsägelsefullt. Denna modell liknar mer en skogskoncern än den form som varit specifik med fristående stiftsförvaltningar. Härnösands stift är positivt till en ökad samverkan mellan stiftet och mellan nationell nivå men motsätter sig att den nationella nivån får en beslutande roll.

När det gäller inrättande av råd för markförvaltning menar Härnösands stift att de samråd som finns idag kan utvecklas och att det är viktigt att kyrkostyrelsen har dialog direkt med stiftens förvaltningsansvariga. ENSO är ett befintligt fungerande organ för gemensamma förvaltningsfrågor och kan vara det organ som kyrkostyrelsen har dialog med.

Om beslut fattas som medför omställningskostnader för stiftet så anser Härnösands stift att det är den nationella nivån som ska stå för dessa kostnader under en övergångsperiod.

Det finns inga behov av att införa en befattning med hög skogsekologisk kompetens på nationell nivå. Skogsekologisk kompetens finns redan inom stiftens förvaltningar. Idag samarbetar stiftet genom att dela på olika specialistfunktioner. Om nya behov av specialisttjänster uppstår så kan det lösas av stiftet själva.

Gällande förslaget om omfattande utbildningsinsatser, kan vi konstatera att Härnösands stift genomför fortlöpande utbildningar för att möta krav och behov. Samarbete finns med SLU kring olika projekt om hyggesfria metoder där stiftet står som markvärd. Behov att utbildning samordnas av stiftet idag och kan tillgodoses inom befintlig organisation.

Angående förslaget om att ett nytt uppföljningsprogram för generell hänsyn ska implementeras så anser Härnösands stift att uppföljningen av generell hänsyn ska följa skogsbranschens standard. Skogsstyrelsens målbilder kan fortsatt tillämpas och uppföljningen blir även jämförbar med branschen i stort.

Redan i dag är det en naturlig del i förvaltningen att samverka på olika sätt med omgivande samhälle. Utveckling av samverkan sker och växer fram vid behov.

Rörande förslaget att Svenska kyrkans hemsida utvecklas för kommunikation om förvaltningen av prästlönetillgångarna, så håller Härnösands stift med om att kommunikationen kan utvecklas. Det pågår också ett arbete inom den gemensamma kommunikationsgrupp som finns. Vi vill dock peka på att formuleringen "Svenska kyrkans hemsida" synliggör en problematisk ecklesiologi eftersom det är risk att begreppet Svenska kyrkan då jämföras med ett enskilt nationellt organ som inte är pastoral nivå.

12.8 Ändring av konsolideringsreglerna (s.340)

Utredningens förslag: Konsolideringsreglerna förändras enligt följande.

- Schablonskatteavdraget i konsolideringstakets fastighetsdel tas bort.
- Det sker en trappstegsvis höjning av högsta konsolideringsgrad i takets fonddel vid hög allokering mot fond. Stift som är allokerade mot fond till mer än 50 procent får en högsta tillåtna konsolideringsgrad i fonden om 150 procent medan stift som är allokerade mot fond till mer än 75 procent får en högsta tillåtna konsolideringsgrad i fonden om 160 procent. Övriga stift behåller nuvarande högsta tillåtna konsolideringsgrad om 140 procent.
- När fondkapitalet till följd av fastighetsaffärer tillfälligt sänks över ett årsskifte kan avsteg från konsolideringsreglerna göras för aktuellt stift. För att få ett snabbt beslut bör kyrkostyrelsen delegera beslutsrätten i denna del till generalsekreteraren.

Tillstyrker

Tillstyrker delvis

Avstyrker

Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Härnösands stift tillstyrker förslaget. Förslaget medger större möjligheter att hantera stora värdeförändringar i prästlönefonden och bidrar på så sätt till möjligheterna att hålla en jämn avkastning från prästlönetillgångarna.

Har du/ni några ytterligare kommentarer på utredningen?

Härnösands stift har valt att lämna ett gemensamt svar från stiftsstyrelsen och egendomsnämnden. När det i texten hänvisas till Härnösands stift avses det remissvar som beslutats av både stiftsstyrelsen och egendomsnämnden i Härnösands stift.

Under rubriken *Övriga kommentarer* nedan, utvecklar Härnösands stift ytterligare resonemang gällande tre områden: stift i sydsamiskt område, förskjutning i kyrkosyn och prästlönetillgångarnas särskilda rättstatus. Därefter lämnar Härnösands stift en övergripande och avslutande kommentar om utredningen.

Övriga kommentarer

Stift i sydsamiskt område

Härnösands stift vill särskilt värna och stärka det sydsamiska perspektivet. Det är angeläget att beakta detta perspektiv, eftersom den sydsamiska gemenskapen är en minoritet inom minoriteten samer. Därtill finns det rättsliga skillnader mellan olika geografiska områden i Saepmie utifrån de historiska skillnaderna mellan Luleå stift och Härnösands stift, där exempelvis Härnösands stift till skillnad från Luleå stift aldrig varit så kallat lappskatteland. Dessa faktum stärker att det lokala perspektivet behöver styra vad som ska göras och hur.

Som stift i sydsamiskt område är frågorna kopplade till det samiska folket inklusive rennäringen och markförvaltningen ytterst angelägna för oss. Vi välkomnar och medverkar i alla initiativ som är ett led i den pågående försoningsprocessen med utgångspunkt i Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket. Vi bejakar de initiativ som tas för att öka medvetenheten och förståelsen för hur kyrkans agerande i markfrågor kan ha påverkat och påverkar samers liv inklusive utövandet av traditionella samiska näringar.

Kopplat till detta vill vi framföra de problem vi ser med den tydliga centralisering av styrning som utredningen föreslår. Det förefaller som att det i utredningen råder en misstro mot stiftens samplanering med samebyarna, och att det som ska råda bot mot detta är en skarpare styrning från en nivå som befinner sig långt bort från den verklighet som stift, pastorat och församlingar lever i. Redan i dag har Härnösands stift ett gott samarbete med de samebyar som finns inom vårt stift, och vi ser att utvecklingen bör drivas där vi möts, i samråd och dialog. Vi inser naturligtvis att det alltid finns saker stiftet kan bli bättre på, men toppstyrning och centralisering kommer inte att vara faktorer som för den utvecklingsprocessen framåt.

En förskjutning i kyrkosyn

Utredningen lämnar i 12.2.1 förslag rörande styrning, tillsyn och uppföljning av skogsförvaltningen. Utredningen konstaterar att dessa delar ska ses som delar av ett gemensamt system.

Utredningen föreslår en förstärkning av förvaltningen dels genom ändringar i kyrkoordningen, dels genom att kyrkostyrelsen anger målet och den fortsatta inriktningen på förvaltningen av tillgångar som ingår i PLT. Utredningen menar att genom att mål och inriktning beslutas av kyrkostyrelsen kan också regional anpassning ske och justeringar göras vid behov inom ramen för den nationella inriktningen.

Vidare föreslås i 12.2.7 att kyrkostyrelsens nuvarande tillsyn utvidgas genom krav på "vidtagande av åtgärd". Den nuvarande regleringen beskrivs som för svag för att utgöra en reell och effektiv tillsyn. När nu regleringen av förvaltningen utvecklas och kyrkostyrelsen också ska ange mål och inriktning

för förvaltningen menar utredningen att det behövs ytterligare verktyg för att säkerställa att Svenska kyrkan utövar en reell tillsyn av skogsförvaltningen.

Vi menar att förslagen vad gäller styrning, tillsyn och uppföljning av skogsförvaltningen innebär en reell och påtaglig förskjutning i kyrkosyn. Det handlar om en förflyttning från att stiftet i Svenska kyrkan haft en stor grad av autonomi över sin förvaltning och besluten om hur deras skogar ska brukas, till att besluten centraliseras till kyrkostyrelsen och det råd som föreslås bildas för skogsförvaltningen på nationell nivå.

Konstituerande för Svenska kyrkans kyrkosyn såsom den framträder i kyrkoordningen bygger på ett starkt regionalt och lokalt självstyre. Den viktigaste enheten i kyrkostrukturen är församlingen som tillsammans med stiftsnivån utgör de två pastoral nivåerna i kyrkan.

Församlingen och den lokala kyrkan bygger dessutom på en stark teologisk grund där kyrkan funktionellt blir till just genom det den gör genom kristen gemenskap, sakramenten och dess gudstjänstliv. Detta med tydlig utgångspunkt i den *Augsburgska bekännelsens* artikel VII (CA VII). Det regionala och lokala självstyret har historiskt inte minst omfattat kyrkans skogar, marker och vatten. De förslag som nu presenteras i utredningen är ett stort avsteg från det som varit bärande och konstitutivt för kyrkan genom historien.

Det handlar om en förskjutning bort från en episkopal stifts kyrka med ansvar för tillsyn och för kyrkans enhet till en centraliserad förvaltning av kyrkans skogar.

Prästlönetillgångarna särskilda rättstatus

Prästlönetillgångarna (PLT) är ett stiftslikt kapital och ett eget rättssubjekt som äger sig självt. De är att betrakta som avkastningsstiftelser. I regelverket kring nuvarande förvaltning är mycket hämtat ifrån stiftselslagstiftningen även om stiftselslagen inte är tillämplig på PLT.

Genom att egendomsskyddet varit starkt, har dessa historiska ändamålsbestämda egendomar genom århundradena bestått och behållit sitt ursprungliga syfte: att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Detta trots att kyrkan genom århundraden haft stora behov av resurser för olika projekt och ändamål. Församlingarna har dock inte disponerat eller haft rätt att tillgodogöra sig värdena från PLT annat än avkastningen för dess ändamål.

Inför Svenska kyrkans skiljande från staten övervägdes två alternativ gällande PLT, lagstiftningsalternativet alternativt äganderättsalternativet d.v.s. att Svenska kyrkan skulle erhålla lagfart på PLT-fastigheterna. Regeringen fäste stor vikt vid att den lösning som valdes skulle trygga egendomens bestånd för avsedda ändamål, likaså att de ändamål som var knutna till egendomarna skulle fullföljas. Det var också viktigt att samhället, genom detta lagstiftningsalternativ, skulle ta ett delansvar för PLT eftersom dessa egendomar byggts upp genom medverkan av hela befolkningen. Frågan var av sådan vikt att riksdagen i Lag 1998:1591 §9 fastställde att "Regeringen får besluta om tillsyn av förvaltningen".

Svenska kyrkan har fortsatt att skydda PLT:s grundkapital genom att bland annat ställa krav om värdesäkring av fondkapitalet mot inflation (KO 46 kap 11§). Ett annat exempel på omsorg av kapitalet är förbudet för PLT att placera fondkapital i onoterade aktier.

De ändrade förvaltningsregler som utredningen föreslår innebär att värdet av PLT:s samlade kapital minskar med många miljarder. Det sker utan att PLT kompenseras (värdesäkras). Att andelstalsägarna förväntas gå skadelösa genom den compensation som erhålls genom att den föreslagna hållbarhetsavgiften införs, förändrar inte detta faktum. Förslaget på ändrade

förvaltningsregler kan betraktas som att det bryter historiska skyddet av egendomarna. Utredningen har inte beaktat att PLT är ett eget stiftelselikt rättssubjekt som äger sig självt, som Svenska kyrkan genom lag har att förvalta och tillgodogöra sig avkastningen ifrån. Utredningen har därför inte heller analyserat konsekvenserna för PLT ur detta perspektiv.

Stiftelselagen ställer krav på förmögenhetsförvaltningen att det ska ske på ett godtagbart sätt. Detta innebär bl.a. skydd mot nominella förluster, penningvärdesförsämringar och utdelningsbar vinst. Det hade varit rimligt att tillfråga regeringen, som enligt lag har tillsyns rätt över Svenska kyrkans PLT-förvaltning, om de ekonomiska konsekvenser som utredningens förslag innebär är förenliga med nuvarande lagstiftning.

Utifrån PLT:s perspektiv som självständiga stiftelser finns det andra lösningar för ekonomisk kompensation. Den stora ekonomiska värdeminskningen skulle gå att lösa genom att Svenska kyrkan genom kyrkostyrelsen ersätter PLT med en intrångs ersättning, på samma sätt som staten gör vid reservatsbildning. Denna lösning riskerar inte att strida mot ovan nämnda lagstiftning, PLT:s samlade värde skulle förbli intakt och hållbarhetsavgiften skulle inte behöva införas. Marken som intrångs-ersätts kan fortsatt ligga under respektive stiftsförvaltning.

Övergripande kommentar om utredningen

Skogen fyller oändligt många funktioner. Ett antal av dessa tas upp i utredningens text. Positivt är att utredningen på ett förtjänstfullt och tydligt sätt integrerar skogens teologiska dimensioner med skogsbruket. Detta ser vi som en viktig aspekt i Svenska kyrkans skogsförvaltning, som förtjänar ytterligare fördjupning och kan lyftas fram på ett tydligare sätt. Det har under senare år varit en intensiv och polariserad debatt om Svenska kyrkans skogsbruk. Härnösands stift ställer sig positivt till initiativet att utreda Svenska kyrkans skogsbruk för att tydliggöra ett bredare hållbarhetsperspektiv.

Vi anser att utredningen i mycket anlagt ett storstadsperspektiv där ett antal viktiga aspekter lämnas utanför diskussionen.

Utredningen utelämnar helt de socio-ekonomiska faktorer som spelar en essentiell roll för människor som bor och verkar i de stora skogsstiften, och ser inte de följder och verkningar som utredningens förslag kan komma att leda till för befolkningen i vårt stift.

Många människor är beroende av skogen som inkomst, i synnerhet i glesbygden. Ett stort antal småföretagare är i dessa områden helt eller delvis beroende av skogsbruket: skogsmaskinförare, åkeriföretag, etcetera. En radikal omställning av kyrkans skogsbruk kan få stora återverkningar med färre arbetstillfällen och de sociala problem som är en följd av detta. Utredningens förslag innebär en reell risk för ytterligare utarmning av norra Sverige.

Det saknas i utredningen också en diskussion om den geografiska diskriminering som skogslänen i Norrland utsatts för både historiskt och i nutid. Utredningen präglas av en urban norm som inte tar hänsyn till det lokala sammanhanget. Det är i det lokala sammanhanget som kunskapen finns om skogen och skogsnäringen och det är också i det sammanhanget som samplanering sker och där relationer till ortsbefolkningen byggs upp.

Ett exempel på platsbunden, regional faktor som överhuvudtaget inte nämns i utredningen är den gröna omställning som har sitt säte i Västernorrland. Den gröna omställningen kräver skoglig råvara för att komma till stånd, ett faktum som inte hanteras i utredningen. I utredningen saknas också förslag på hur PLT ska kunna leva upp till den beslutade *Svenska kyrkans färdplan för klimatet* vad

gäller förnybar elproduktion. Svenska kyrkan har i färdplanen åtagit sig att till 2027 ska produktion av förnyelsebar el motsvarande Svenska kyrkans egen förbrukning vara i projekt- eller produktionsfas på PLT:s marker. Hela frågan om markanvändning för exempelvis vind- och solkraft är helt utelämnat ur utredningen.

Någon helhetsanalys av skogens klimatnytta i ett vidare perspektiv diskuteras heller inte. Kyrkans skogar ingår i ett större, globalt sammanhang. Produkter från kyrkans skogar konsumeras i andra delar av världen. Om kyrkan inte levererar råvaran, kommer detta att hämtas i än högre grad från andra råvaruproducenter bortom landets gränser.

Det framgår av utredningen att egendomsförvaltningarna hittills följt det uppdrag som getts dem i kyrkoordningen. Det finns därför ingen anledning att ifrågasätta att de inte skulle klara detta – om uppdraget skulle justeras något i formuleringen kring målet med prästlönetillgångarnas förvaltning. Som vi konstaterar under tidigare punkter: det behöver inte införas ytterligare en befattning med hög skogsekologisk kompetens. Skogsekologisk kompetens finns redan inom stiftens förvaltningar för att klara av uppdraget.

Därutöver motsätter sig Härnösands stift att procentuella mål ska beslutas på nationell nivå. Det är de geografiska och naturgivna förutsättningarna som sätter ramarna för vilka mål som är möjliga och rimliga att uppnå. Det är dessa som ska styra och det är i stiftens, som har förvaltningsansvaret, som målen ska sättas. Kyrkostyrelsen kan redan idag utfärda särskilda bestämmelser för att styra utvecklingen eller för att uppnå de mål som önskas. Utvecklingen kan följas upp i den tillsynsrapport som kyrkostyrelsen årligen sammanställer. Den administrativa överbyggnad som finns i förslaget är problematisk och kostnadskrävande. Vi menar att en rimlig förändring av kyrkoordningen inte innehåller förvaltning på procentnivå och att alla förslag som rör kyrkostyrelsens detaljstyrning stryks.

Generellt vill vi också betona att utredningens förslag innebär en mycket stor påverkan på stora skogsarealer på mycket kort tid. Detta utan att erfarenhetsmässig kunskap eller vetenskapligt stöd finns för flera av de föreslagna åtgärderna.

Till slut vill vi understryka, vilket vi under tidigare punkter också framfört: utredningens förslag skulle påverka hela Svenska kyrkan, medföra minskad förmåga att utföra den grundläggande uppgiften och att i lägre grad uppfylla det syfte som finns formulerat som kyrkoordningens grund. De långtgående förändringar som föreslås kommer att leda till att det som anges vara syftet med skogsägandet – att utdelningen används till förkunnelse – inte längre kan uppfyllas på grund av sämre ekonomiska förutsättningar.